

Gezonde en ongezonde jongenszang

In een der laatste nummers van „Houwen” critiseert **Herman Strategier** de methode van optreden der jongenskoren. Hij zegt o.a.:

„Wie kent — om slechts twee van de meest beroemde ensembles te noemen — de Wiener Sangerknaben of het Haagsch matrozenkoor niet? Daar voor andere instituten, die zich eveneens bezighouden met openbare muzikuitvoeringen, ook wel op de groote trom geslagen wordt, wekt het wel eenige verwondering, dat de jongenskoren doorgaans veel meer, soms overstelpend veel meer belangstelling ondervinden dan andere concertinstellingen. Komen de talrijken, die de zalen vullen, wanneer bijv. de Wiener Sangerknaben optreden, uitsluitend om redenen van muzikalen aard? Wij gelooven het niet.”

Nadat de heer **Strategier** uiteengezet heeft, welke onmuzikale eigenaardigheden het publiek van bepaalde concerten aan den dag legt, gaat hij als volgt verder:

„Het is niet moeilijk bij een publiek van de laatstgenoemde soort een groot succes te behalen. Wat ook uitgevoerd wordt, het is immers allemaal mooi en vooral lief. De jongens worden ineens „knaapjes” en zingen gegarandeerd hemelsch.

En mogen gezelschappen als de Wiener Sangerknaben of het Haagsch Matrozenkoor aanspraak maken op ieders bewondering terzake de stemtechnische scholing, het schijnt echter een onvermijdelijkheid te zijn, dat stemtechnische perfectie bij jongenskoren tot een verfijning leidt, die bijna zonder uitzondering onnatuurlijk en soms bepaald decadent is. Misschien valt het onnatuurlijke eerder op door het gemis van een fond. Jongensstemmen in koorverband hebben den ondergrond van mannenstemmen nodig, zoo goed als een mannenkoor de hooge stemmen van vrouwen of jongens behoeft.

Wij kunnen ons heel goed indenken, dat een dirigent, die beschikt over goed jongensmateriaal, graag bijzondere zorg aan de stemtechniek wil besteden. Wij weten uit ervaring, dat dit een tijdroovende en dikwijls ondankbare taak is, dat zorgvuldige voorbereidingen heel gemakkelijk teleurstellende resultaten kunnen opleveren.

Maar onnatuur kan nooit goed gepraat worden met een beroep op de stemtechniek. Een jongensstem behoort op de eerste plaats een jongensstem te blijven. Cultuur is zeer zeker noodzakelijk, maar mag niet ontaarden in weke lievigheid, in zuikerzoete gezongen zwijmel.

Het is bij uitvoeringen van de Wiener Sangerknaben intusschen opvallend, hoe de zingmanier van de jongens verandert en veel natuurlijker en aangenaamer wordt, wanneer de discipline zich niet in al haar strakke vormen kan handhaven. Dit is het geval in de zangspelletjes en operatjes, die steeds op de programma's figureeren. De zangertjes geven dan een misschien minder volmaakte, maar een o. i. gezondere zangkunst te genieten.

Wij meenen het niet bij het verkeerde eind te hebben, wanneer wij beweren, dat het aankweken van aandoenlijkheid bij zingende jongens (hetzij door de tekstkeur, hetzij door de wijze van uitvoering), behalve een tikje ongezond, ook muzikaal een onding is. De aantrekkelijkheid van een jongensstem schuilt in de klare, strakke toongeving, en juist deze onaandoenlijkheid laat nooit na te ontroeren, wanneer het stemmateriaal niet al te slecht is. Gaat men evenwel de jongensstem cultiveeren tot zij het weke timbre van een vrouwenstem benadert — en dit ge-

beurt zoowel bij de Wiener Sangerknaben als bij het Matrozenkoor — dan wordt de werking, die men bereikt, een gedatureerde, ongezonde en hoogst sentimenteele ontroering.”

Wij moeten bij deze critiek eenige aantekeningen maken.

Allereerst dient men er rekening mede te houden, dat het Oostenrijksch temperament van de genoemde zangertjes nogal verschilt van het onze. De stemmetjes hebben inderdaad een weker timbre. Doch dit hebben ze van nature. Het is bovendien voor menigen jongen, hij zij Oostenrijker of Hollander, vrijwel onmogelijk de muzikale bewogenheid, die ook het kind kent, te stileeren.

Vervolgens: de jongensstem mag vanzelfsprekend niet in het gekunstelde blijven steken. Maar heelemaal zonder manierisme kan hij niet zijn. Bepaalde muzikale uitingen zijn nu eenmaal aan bepaalde vormen gebonden.

Ten derde: dat ook onmuzikaal publiek wordt getrokken, mag men toch niet de koorleiding ten kwade duiden. Laat men tevreden zijn, omdat er weer wat meer naar muziek geluisterd wordt.

Tenslotte: de opmerkingen van den heer **Strategier** zijn in zooverre van nul, als ze de aandacht vestigen op de zwakke plekken in een zekere openbare muziekbeoefening. Daarom willen we er de waarde allerminst van ontkennen. Men zij echter op zijn hoede, opdat niet critiekloos verworpen wordt, wat alleen maar om een enkele eigenaardigheid gisping verdient.